

Alex Grafix Galleria

*Aitoa taidetta kotiin
Kirjoja moneen makuun
Ajomäentie 18, Hämeenkoski*

JANNE VALKEENIEMI

Suuri suomalainen menestysromaani
Tuhdisti luettavaa 35 eurolla
Netissä sujuvasti saatavilla
<https://jannevalkeeniemi40.webnode.fi/tilaukset>

SYNAPTORI

Evankelis-luterilainen kirkko, hyvinvointivaltion kivijalka

Synaptorissa nro 20/2020 kirjoitin kodista. Tuhannet lapset ja nuoret ovat vailla hyvää kotia. Ongelman ydin on kodin ja parisuhteen arvon määrätietoinen alentaminen. Toisten ongelmien syy on uskonnon merkityksen heikkeneminen.

Kirkko keskellä kylää

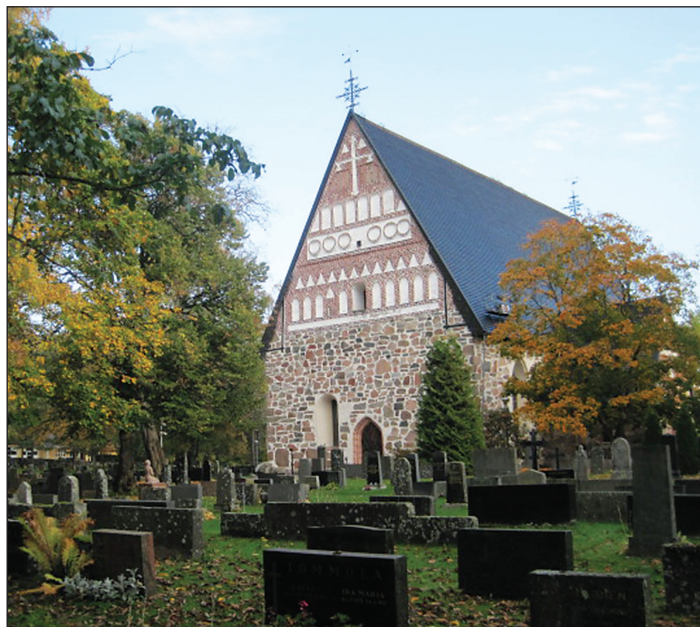
Historioitsijat analysoivat isänmaan vaihteita. Jokaisen on mahdollista arvioida kirkon ja uskonnon merkitystä Suomelle, jollainen se oli näihin päiviin saakka.

Valtio ja kirkko toimivat käsi kädessä keskiajalta saakka. Ne jakoivat valtaa, verotusta ja velvoitteita.

Kirkko hallitsi arvomaailmaa, jonka seurauksia olivat hyvät tavat, kansalaisten moraali ja kunniallisuus ja kunnollisuus. Jos kansalainen ei niitä noudattanut, hänen täytyi hävetä julkisesti, ja laitettiin näytille jalkapuhun. Tämän rangaistuksen on korvannut some, sillä erotuksella, että kuka tahansa häpäisee kenet tahansa mistä syystä tahansa. Se on edustaa uutta arvomaailmaa.

Sivistys on hyvinvointivaltion perusta

Protestanttinen kristillisyyden henkistä, abstraktia, tarinoihin pohjautuvana se on sanan voimaa. Se tarkoittaa samaa kuin sivistys, älylli-

syys, järki. Apujumalat, pyhimykset ja muut palvottavat olennot puuttuvat. Puuttuu myös mystiikka, joka on ortodoksien voimavara.

Sanan voimaa korostaa myös Kalevala. Elias Lönnrot oli sivistynyt, tietieteellisen koulutuksen saanut ja professori.

Kirkon jakamaa sivistystä edustaa valistus, joka oli maanläheistä, esimerkiksi perunanviljelyyn motivoivaa. Korkeat arvot, hyvyys, totuus ja pyhyys jalkautettiin kansan pariin 10 käskyn muodossa. Olisi ihanteellista, että poliitikkomme jättäisivät sanomatta väärää todistusta lähimmäisestä ja muustakin, eivätkä varastaisi yhteisestä omaisuudesta.

Kauneus arvona toteutui konkreettisesti kirkkorakennuksissa ja hautausmailla.

Rakasta lähimmäistäsi

Hyvinvointivaltion idea on peräisin lähimmäisenrakkaudesta, laupiaasta samarialaisesta ja Jeesuksen suhtautumisesta heikkoihin ja syrjittyihin. Tällaisia hyveitä Suomen kirkoissa on saarnattu 400 vuotta.

On yhdentekevää, millainen on itse kunkin suhde jumalaan, mutta suomalainen, joka ei ymmärrä kirkkomme merkitystä kansamme menestykselle, on yksinkertaisesti hölmö. No, tyhmyys on muotia nykyään.

Synaptori nro 22/2020 sisältö

Mapita, mapita
- ja tuhoa
20 vuoden välein
sivu 2

Teneriffan kissat
sivu 3

Aleksin
kuvakulma
Grafiikkaa puusta
ja vanerista?
Puupiirroksia
grafiikan
vedostuksen
laattoina
sivu 4

Yhden
Euron kokin
herkkumössö
0 eurolla
sivu 5

Onko vakavaa?
Voiko minulla olla
sukupuolitauti
sivu 6

Alex Grafix
Galleria
tarjoaa ilmaisia
kokemuksia ja
edullisia ostoksia
sivu 7

Mapita, mapita – ja tuhoa 20 vuoden välein

Janne Valkeeniemi-kirjan päähenkilö kuvasi itseään sieneksi. Hän ei ollut tatti metsässä, vaan taulusieni, johon oppilaitoksen tauluja pyyhittäessä imeytyi valtavasti tietoa.

Sieni-ihmiset

Sieni-ihmisten ”taulu” on koko elämä. Mitä tahansa he näkevät ja kokevat, on se heille niin mielenkiintoista, että he imevät sen muistiin talteen. Koska muisti kadottaa ja vääristää aineistoa, sieni-ihmiset dokumentoivat niitä, esimerkiksi mappeihin.

Sienenä olen kerännyt tietoja ”tälle voi olla käyttöä”-tyyliin tai kulloinkin vireillä olevan julkaisuhankkeen vuoksi. Kun tein Lääkehoito-kirjan vuonna 1982, pengoin tietoja lääkkeistä 100 000 sivulta. Siinä oli turva pahansuopaa kritiikkiä vastaan. Kirjasta ei löydetty virheitä.

Paljon puheita, paljon aineistoa

Olen pitänyt 43 vuoden aikana tuhansia luentoja ja esitelmää. Uudesta aiheesta luennon valmistelu vie aikaa 10 kertaa enemmän kuin esitys. Selkeyden ja asiapiitoisuuden takaavat tosiasiats, joiden dokumentoinnissa täytyy mappeja.

1984-96 tein yli 100 koulutusvideota ja asiaohjelmaa. VTT tilasi VVER440-ydinvoimalan koelaitoksen esitelyvideon. Kohderyhmään kuuluivat ydintekniikan asiantuntijat eri puolilla maailmaa. Opettelin ydinvoimalan toiminnan, jotta osasin kuvata ja koostaa videon. Tutkittavana oli LOCA, Loss Of Coolant Accidents.

Mappeja 150 metriä

Occupational Cancer-videoa suunnitteli neljä professoria ja minä. Ensimmäisestä käsikirjoituksesta ei jäänyt lopulliseen mitään. Mappeja syntyi metri. Video voitti maailmanlaajuisen kilpailun

Mappiraivauksen välivaiheessa sohvan käsinoja näkyy vasemmalla. Mapit siirtyvät selvitystilaan, sieltä kadotukseen tai odottamaan seuraavaa raivautusta.

Selvitystila toimii tehokkaasti, kun pöydän pinta paljastuu. Sitä ennen on hankalaa.

Sydneyssä 1987.

J&K Joensuu Oy, Synaptorin julkaisija myi Jokelan kartanon vuonna 2000. Toimitiloista piti eliminoida 150 metriä mappeja. Hävitin nopeasti 100 metriä, ja sitten

teki tiukkaa. Raijasin 500 mappia kotiin, jonka olohuoneeseen kohosi mappivuori. Mappi mapilta sitä kutistin, kunnes jäi 10 metriä. Uusia mappeja on sittemmin syntynyt vaivaiset 3 metriä.

Syksyllä 2020 koitti jälleen kohtalonhetki monille mappeille. Hyllystöjä raivatessa raivo tekisi terää, mutta sen valtaan ei pääse, kun mappeja selaillessa muistaa mielenkiintoisia vaiheita.

Teneriffan kissat

Kirjassa on monta erillistä, yhteen liittyvää tarinaa. Se on eppinen teos, hassu satu, syvälinen ja humoristinen. Mikään kirjassa ei ole totta, ja silti sen voi ottaa todesta.

Idea uima-altaalla

Jyrki Joensuu näki Teneriffalla kodittomia kissoja. Soma kisu teki tuttavuutta uima-altaan reunalla, ja Jyrki päätti kirjoittaa kissan tarinan. Päähenkilö Pedro sai myöhemmin nimen Carmen.

Leveämäen maatalo

Suomi on täynnä tyhjentyvää maaseutua. Monilta maatiiloilta nuorempi sukupolvi on muuttanut asutuskeskuksiin, lehmät lahdattu ja pellot pantu pakettiin. Leveämäen isäntä ja emäntä jäivät kahdestaan. Kohta pariskunnan elämään tuli vipinää.

Bagheera

Teneriffalla urheilija-politiikon poika Carlos joutui onnettomuuteen, jonka seurauksena hänestä tuli kirjastonhoitaja. Narsismi väheni ja kirjallisuuden tuntemus kasvoi.

Myrsky-yönä kirjastolle ilmestyi musta kissanpoi-

kainen. Carlosin hoivassa hänestä kehkeytyi Teneriffan kissojen johtaja, Bagheera.

Fernando = Vertti

Leveämäen emäntä salakuljetti kissan Teneriffalta. Hänestä tuli Suomen kansallissankari, Vertti.

Geenimanipuloidut rotat

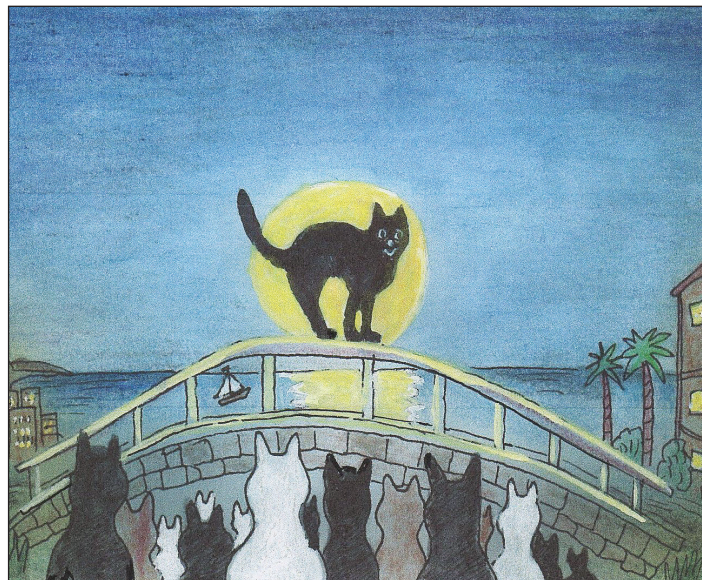
Tutkimuslaboratorion johtaja loi geneettisesti uuden, kammottavan rottalajin, superrotat. Ne karkasivat koelaitoksesta ja aloittivat maailman valloituksen Leveämäen tilalta.

Taistelussa paholaisrottia vastaan Vertti kunnostautui ja sai palkkioksi matkan Teneriffalle.

Ei tässä kaikki

Maailmassa on miljoonia lukijoita, joita ei tyydytä moneen kertaan kalutuista aiheista väännetty juonikuvio. Teneriffan kissoilla ei ole kirjallisuudessa esikuvaa, eikä tästä tarinasta kukaan pysty tekemään versioita. Ainutlaatuinen jää ainutlaatuiseksi.

Kirja ei sovi mihinkään lajityyppiin, genreen – paitsi omaansa.

Teneriffan kissat

Teksti Jyrki Joensuu
Kuvat Aleksis Joensuu

Maitoa saa lehmästä
Vettä virtaa hanasta
Bottasta tulee telkkarista
Kaikkea muuta saa joka puolelta

Aikuisten kuvitettu satu, parodia, satiiri, sci-fi
Vailla malleja, ilman esikuvia, mahdoton jäljitellä,
ainutlaatuinen

Teneriffan kissat

Teksti Jyrki Joensuu, kuvat Aleksis Joensuu
160 sivua, 170 kuvaa, kustantaja J&K Joensuu Oy 2020

Alex Grafex Galleria 30 euroa
Mariankatu 15, 15110 Lahti ti – pe klo 11-16

Kissat postitse 35 euroa.
Tilaus jyrki.joensuu@jkjoensuu.fi

Kissat jouluksi, hyvään kotiin!

Aleksin Kuvakulma

Tällä palstalla julkaistaan Aleksi Joensuun taideaiheisia juttuja.

Grafiikkaa puusta ja vanerista?

Puupiirokset grafiikan vedostuksen laattoina

Grafiikan vedoksia varten voidaan tehdä painolaattoja monenlaisista materiaaleista, myös puusta. Silloin niitä sanotaan puupiiroksiksi, mutta se on harhaanjohtava nimitys. Lopullinen kuva ei ole puinen piiros, vaan puulaatalta paperille painettu kuva.

Laatta metallia tai puuta

Metalligrafiikassa vedos syntyy paperille, kun väritettyä kuvalaattaa puristetaan voi-

makkaalla prässillä. Myös Alex Grafix Galleriassa on komea prässi, joka hankittiin teosten myyntituloilla.

Puulaatta harvemmin laiteetaan prässiin, mutta myös sitä täytyy painaa lujasti paperia vasten. Kontakti paperiin tehostuu, kun laattaa painaa hiertävillä liikkeillä. Laatta ei saa liikahtaa paperilla – silloin tulee sotku ja roskakorin täytettä. Paikallaan pysyminen varmistuu teippaamalla laatta paperiin puristamisen

ajaksi.

Uusi innostuminen puupiiroksiin

Ensimmäisen puupiirokseni tein ylä-asteen kuvisryhmässä Heidi Blanc-Rusin opetuksessa 1988. Myöhemmin tein puupiiroksia Anna Alapuron opissa Lahden Taideinstituutissa 1990-luvulla.

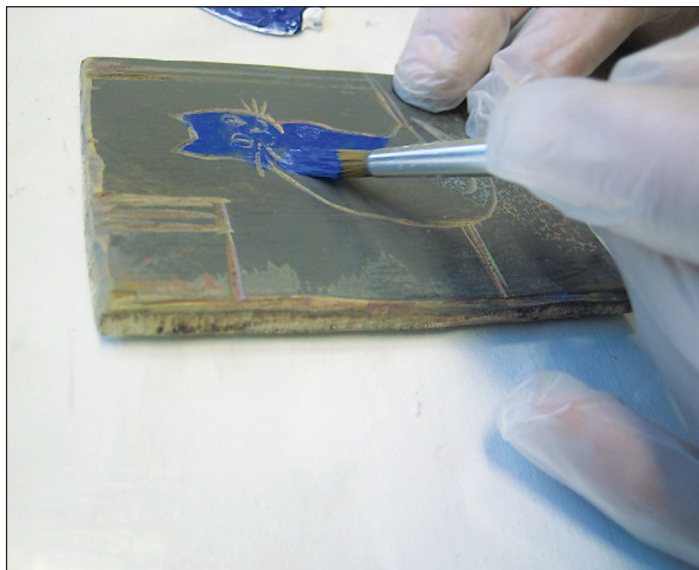
Vuoden 2010 paikkeilla innostuin tekniikasta ja tein mustavalkoisia puupiiroksia

sarjan. 2018 Antti Salokennel kannusti minua tekemään enemmän puupiiroksia. Silloin keksin oman tekniikan. Painoin kuvan mustalle kartongille, jolloin laatalle kaiverretut viivat näkyvät mustina paperilla. Vedospaperin väriä vaihtamalla syntyy samasta laatasta yllättävän erilaisia kuvia.

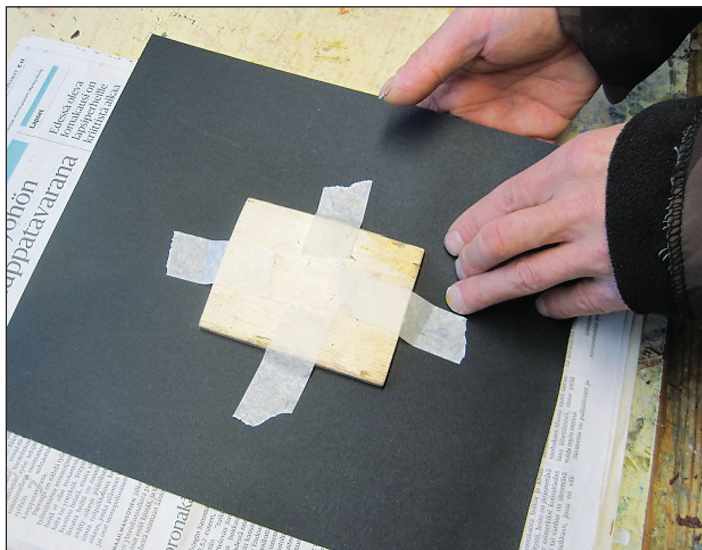
Teosteni aiheita ovat luonto, kaupunki, ihmiset, eläimet, jo joskus teen abstrakteja.

Lakatululle puulevylle kaiverretaan uria ja syvennyksiä. Näistä muodostuu vedostuksessa kuva.

Puinen laatta värjätään. Grafiikan vedoksia tehdään vain yksi kerrallaan. Se ei siis ole kopiointia.

Laatta teipataan painopaperille, jotta se ei pääse liikkumaan.

Vedoksesta voidaan tehdä postikortti. Sininen kissa lähtee maailmalle.

Yhden euron kokki -halvalla hyvää

Tällä palstalla Yhden euron kokki esittelee ruokareseptejä, joita noudatettaessa aterian hinnaksi tulee yksi euro. Reseptit on suunniteltu neljälle hengelle valmistettaville aterioille.

Yhden Euron Kokin herkkumössö 0 eurolla

Synaptorin lukijat tietävät, että Yhden Euron Kokilla (YEK) on kaksi ruokiin kohdistuvaa intohimoa, ja ne alkavat H-kirjaimella: Hyvää ja Halpaa sen pitää olla.

Vuonna 2019 YEK joutui ostamaan kaksi arkkupakastinta omenasadon ylittäessä hurjimmat unelmat. Pakastimet täyttyivät omenamössöstä, jota riitti seuraavaan syksyyn saakka. Pakastimet lämmittivät sopivasti yhden viileän huoneen.

Suomessa omenasato hyödynnetään vaivaltaisesti. Maaseudulla omenia saa ilmaiseksi tutuilta, jos omat puut eivät tuota tarpeeksi.

Omenamössö on vaivattomin menetelmä säilömiseen, ja Yhden Euron Kokille mieluisa, koska mitään ei mene hukkaan. Omenamössöä voi käyttää mihin vain, leivän päälle, puuron sekaan, tai lihapullien kanssa puolukkahillon vaihtoehtona. Mössöstä saa ihanan kiisselin.

Tehossa sen salaisuus

Ennen vanhaan, kun YEK toimi alkeellisesti, hän teki

omenamössöä käsipelillä. Hän survoi keitettyjä omenoita veivaamalla niitä veikottimella, joka runttasi ne sihdin läpi. Sihti tukkeentui ja sitä piti alituisen huuhdella. Laitte päättyi metallike-räysastiaan.

Nyt sähköä tulee jokaiseen kotiin, ja mössö tehdään tehokkaasti sauvasekoittimella.

Pieni hukkaprocentti

Omenat perataan suurpiir-

teisesti käyttäen apuvälinettä, silmälasikotelo. Sinne pannaan tehokasta toimintaa heikentävät silmälasit.

Siemenkodat veistetään pyörähtävällä ranneliikkeellä veks. Niistä syntyy maanparrannusainesta kompostiin, ks kuva.

Omenalohkot kuorineen (!) keitellään vähäisessä vedessä pehmeiksi. Täytyy varoa kattilan palamista pohjaan! Keitto aika 10 minuuttia.

Sitten vaan sauvasekoittin mylläämään kattilassa. Annetaan kauniin mössön jäähtyä ja kaadetaan se pakastusrasioihin.

Pakastamisen niksit

Kaupasta ostetaan jatkuvasti elintarvikkeita muovirasioissa, jotka sopivat pakastukseen. Säilöntää varten on edullisia, kannellisia muovirasioita. Tänä vuonna YEK ei ostanut yhtään uutta rasiaa.

Omenalaadusta riippuen mössö voi olla liian kirpeää jonkun makuun. Lisäämällä sokeria happamuus tasaantuu, mutta silti sokeripitoisuus ei lähimainkaan ole niin suuri kuin teollisissa hilloissa.

Pakastusrasioita ei täytetä piprintaan, koska vesipitoisen mössön paisuu jäätyessä. Kannet rapsahtelevat auki ja repeilevät! Menetys! Niitä ei voi käyttää seuraavana syksynä uudestaan.

Pakastetun mössön annetaan sulaa jääkaapissa. Säästyy sähköä.

Onko vakavaa? Voiko minulla olla sukupuolitauti?

Synaptorissa julkaistaan ta-
pausselostuksia sisätautien
ja psykiatrian erikoislääkäri
Janne Valkeeniemen uran
sivuraiteilta. Nämä potilaat
ovat yhtä fiktiivisiä kuin hä-
nenstä tehty kirja.

Viisikymppinen mies, ka-
lakaveri, soitti ja vaivautu-
neena otti puheeksi ”intiimin
ongelman”.

- Meinaan, voiko minulla
olla sukupuolitauti?

Jannea kenkutti. Hän piti
miehen mieluummin vain
kalakaverina. Kysyi kum-
minikin:

- No, onko se mahdollinen?
Se seksitauti.

- Ei kai, mutta eihän sitä
koskaan voi tietää...

- Kyllä sen voi tietää!

- En minä...kenenkään
vieraan kanssa...

- Kerro mistä on kysymys.

- Ihottuma. Reisjuuressa ja
perseessäkin. Otanko kuvan?

Seksitautiin kompastelusta
päästyä tehtiin diagnoosia.
Vaikka lääketieteessä ih-
misen kaikki puolet ovat
tasa-arvoisia, sovittiin, että
kaveri kuvaa reisjuurensa
eikä peräaukkoa.

Kuva sensuroitiin

Kuvaa ei kuulunut. Lopulta
Valkeeniemi soitti: - Eikö
kuvaus onnistunut?

Ei. Vaimo yllätti. Tuli iso
konflikti.

- Miten se sellainen??

- Makasin ketarat levällään

makuuhuoneessa. Juuri kun
otin kuvaa, vaimo tuli sinne,
ja sanoi että mitä ihmettä sä
puuhaat. Mä vastasin, että
yks Janne pyysi lähettämään
kuvan. Siitä alkoi kauhea
rähäkkä. Et voi uskoa mitä
vaimo....

- Selvitetään tää ilman ku-
vaa. Kutiaako se ihottuma?

- Ei jatkuvasti. Välillä ku-
tiaa penteleesti.

- Miten ja milloin ihottuma
ilmestyi?

- Kesällä helteillä. Kävin
uimassa monta kertaa päi-
vässä, tein ulkohommia, ja
kävin uimassa taas. Yhtenä
iltana kirveli nivuksessa. Siitä
se alkoi.

- Sulla oli märät uikkarit
jalassa koko päivän. Ne hau-

toivat ihoa.

- Joo. Meidän piha ei ole
nudistiranta. Naapurit...

- Alastomuus on terveellis-
tä. Sinulla on sienitulehdus.

- Onko se sukupuolitauti?

- Ei, mutta sukupuoleen se
liittyy. Se on ennen kaikkea
miesten riesa. Osta apteekista
voidetta nimeltä Lamisil. Sun
täytyy voidella joka päivä
ihottumaa yli sen reunojen,
ja vielä sen jälkeen kun se
paranee. Aika vaivalloista se
on, ei voi mitään.

- Onkohan se tarttunut
vaimoon?

- Ei. Luonto toteuttaa ta-
sa-arvoa sillä tavalla, että
naisilla on omat sienitaudit,
hiivatulehdukset.

Janne Valkeeniemi Lääkäri, ihminen

Suuri romaani on erikoislääkärin
kirjoittama. Päähenkilö on tragikoo-
minen sankari, kahden alan erikois-
lääkäri, ristiriitainen persoona.

Jannella on polttava tarve osata
enemmän ammatissaan. Hän ahmii
elämää kuin Apollinairen runossa:
Tulista viinaa juot kuin elämäsi,
elämäsi juot kuin viinaa. Se on in-
tensiteetin kuvaus.

*En ole kivitatti. Olen taulusieni,
jolla kouluissa liitutaulut pyyhitiin.
Siihen imeytyivät kaikki tiedot.
Imen sienenä itseeni kaiken, minkä
kohtaan. Jos kerää vain positiivisia
kokemuksia, saa elämästä vajavaisen
kuvan. Erehdyksistä oppii. Minusta on
tulossa viisas.*

Vaikea tyyppi, hyvässä työssä

Valkeeniemi tekee enemmän kuin
kaikkensa potilaiden hyväksi. Hän
on pirullinen, eikä siedä lepsuiliijoita
työtovereina Suvaitsematon ja rämä-
päinen Janne joutuu konflikteihin.

Jannen nuoruuden diagnoosi oli epä-
vakaa persoonallisuus, impulsiivinen
häiriötyyppi. Hän on liian nopea ja
siekailematon. Yliampuva reagointi
ja tunneherkkyys tekevät hänestä
haavoittuvan.

Älynsä avulla hän yrittää pärjätä

persoonansa aiheuttamissa myller-
ryksissä, niin urallaan kuin ihmissuh-
teissa.

Tekijällä kokemusta

Kirjailija Jyrki Joensuu on yleislääke-
tieteen ja psykiatrian erikoislääkäri.
Hän on hoitanut potilaita 1969 alka-
en – silloin hoitotyössä. Psykiatrian
ylilääkärin virasta hän jäi vanhuus-
eläkkeelle 2012, ja jatkoi työssä
31.12.2019 saakka.

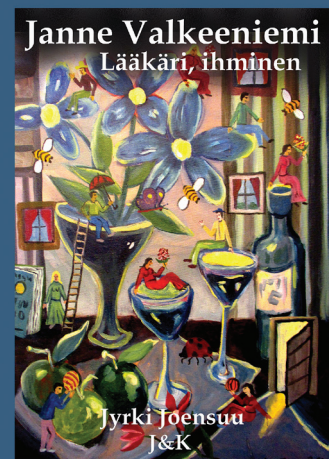
Joensuu on johtanut viittä yritystä,
luennoinut ja tehnyt tietokirjoja ja
video-ohjelmia, pitänyt ravintolaa ja
majataloa. Suomen kaikki lääkkeet
maallikoille esittelevän kirjan, Lää-
kehoidon Joensuu teki 1982. Hän
toimi 20 vuotta kuntapolitiikassa ja
oli ehdokkaana eduskuntavaaleissa.
CV on metrin pituinen.

Jyrki ei ole Janne

Jyrki Joensuu ei ole Valkeeniemen
alter ego. Autofiktio on mahdoton kuin
”metrilitra”. Fiktio on fiktio.

Kirjan keskeinen sanoma on **sekä**
– **että**. Kukaan ei ole pelkästään
hyvä, ja fiksu voi olla tyhmä. Psy-
kiatri Valkeeniemen psyykkiset häi-
riöt eivät tee hänestä kykenemätöntä
auttamaan potilaita, päinvastoin!

Suuri suomalainen menestysromaani

Kustantaja
J&K Joensuu Oy

Tilaus
jyrki.joensuu@jkjoensuu.fi

Toimituskuluineen
35 euroa.
Lasku tulee kirjan mukana.

Alex Grafex Galleriassa
20 euroa.

Alex Grafix Galleria tarjoaa ilmaisia kokemuksia ja edullisia ostoksia

1. Ajankohtaista! Ilmaiseksi hengityssuojain
2. Ilmaiseksi vaihtuva, monipuolinen taidenäyttely
3. Taideteoksia ostettavaksi
4. Pieniä, kehystettyjä akvarelleja ja vedoksia edullisesti
5. Aleks Joensuun teoksia postikortteina 2 euroa/kpl
6. Janne Valkeeniemi, suurromaani erikoishintaan 20 euroa
7. Janne Valkeeniemen arkistot avautuvat, pakinakokoelma 5 euroa
8. Teneriffan kissat, kuvitettu kirja ajatteleville aikuisille 30 euroa
9. Aleksin kuvien kirja 10 euroa

Ilmaiseksi antoisia hetkiä taidekirjojen ja harvinaisuuksien parissa

Ilmaiseksi tutustumisia matkakertomuksiin, joita ei voi ostaa.

Ilmaiseksi painetut Synaptorit nro 1-6/2019

Ilmaiseksi psykiatrin luentoja, ks ilmoitukset Synaptorissa

Alex Grafix Galleria, Mariankatu 15, 15110 Lahti
jyrki.joensuu@jkjoensuu.fi

040-9611580 Kristiina Joensuu

